

De geruchtmakende dood van een geruchtmakend politicus

Door Rypke Bakker

Met een snelheid van 142 kilometer per uur reed Jörg Haider in zijn Volkswagen Phaeton over de Oostenrijkse Loiblpass Strasse richting zijn huis in Bärenthal. Het was de vroege ochtend van zaterdag 11 oktober en dat een maximum snelheid van slechts zeventig kilometer per uur was toegestaan, daar had de stomdronken Oostenrijkse politicus op dat moment, zelfs in dichte mist, geen boodschap aan. Bärenthal zou Haider die ochtend echter niet meer halen. Nabij Klagenfurt vloog zijn auto uit de bocht, raakte het een aantal verkeersborden, sloeg het over de kop en kwam het uiteindelijk tegen een betonpijler tot stilstand. De 58-jarige Haider, de enige inzittende van het voertuig, overleed nog voor de hulpdiensten ter plaatse waren.

Na het overlijden van Haider kwam al snel de geruchtestroom op gang over het vermeende dubbelleven dat de rechts-populistisch politicus leed. Al jaren was de bisexualiteit van Haider, die sinds 1976 getrouwd was met zijn vrouw Claudia en vader was van twee dochters, een publiek geheim. Zijn partij de Bündnis Zukunft Österreich (BZÖ) werd ook wel de 'Buberlpartei' (jongenspartij) genoemd, omdat partijleider Haider omringd werd door een groep gebruikte jonge mannen. Eén van die gebruikte jongens was de 27-jarige Stefan Petzner. Hij werd gezien als de gedoodverfde opvolger Haider. Zijn reactie op diens dood

wakkerde de geruchten over de homoseksuele uitpattingen van Haider aan. Voor het oog van de camera's stortte Petzner haast in elkaar van verdriet. "Dit is het einde van de wereld," zei hij. "We werden verbonden door iets heel speciaals. Onze relatie ging veel verder dan vriendschap. Hij was de man van mijn leven."

Op de avond voor het verongelukken van Haider zouden hij en Petzner ruzie hebben gekregen, waarna de leider van de BZÖ boos vertrok richting een homobar in Klagenfurt. Daar goot hij zich, in de armen van de 18-jarige Daniel N., vol met wodka. Enkele uren later stooft Haider naar huis, met fatale gevolgen. Bij het verlaten van de bar had een cafébezoeker de zwalkende Haider nog tevergeefs een lift aangeboden.

De geruchten over de homoseksuele contacten van Haider, die oplaaiden na zijn dood, zijn des te opmerkelijker omdat de BZÖ zich altijd on-

omwonden negatief heeft uitgesproken ten opzichte van homo's. Petzner's bekentenis paste op zijn zachtst gezegd dan ook niet in het gewenste partijplaatje. De partij, die als geen ander de traditionele familiewaarden wil belichamen, kon zich deze ideologische spreidstand niet veroorloven. Het ontslag van Petzner, die kort na de dood van Haider nog als diens opvolger was benoemd, bleek voor de BZÖ de enige uitweg.

Jörg Haider bleef daarmee ook na zijn dood voor grote beroering zorgen, hetgeen tijdens zijn leven ook al zo kenmerkend was voor de rechts-nationalistische politicus. Als politicus wist hij voortdurend te provoceren met omstreden uitspraken over onder meer Nazi-Duitsland. Vele malen moest hij daarom voor de rechter verschijnen om zich te verantwoorden.

Het extreemrechtse gedachtegoed kreeg Haider met de paplepel ingegoten. Zijn vader Robert werd in 1929 lid van de Hitlerjugend en in 1937, dus nog voordat Oostenrijk door Duitsland geannexeerd werd, trad hij al toe tot de Nationalsozi-

De auto van Haider na het ongeluk

alistische Deutsche Arbeiterpartei (NSDAP) van Hitler. Toen Robert en zijn vrouw Dorothea op 26 januari 1950 een zoon kregen noemden ze hem volgens sommige biografen omwille van de initialen Jörg. H(aider) J(örg) zijn dezelfde letters als bij Hitlerjugend. Overigens stond voor Haider op de dag van zijn dood een familiereünie gepland vanwege de negentigste verjaardag van zijn moeder Dorothea.

Haider leek al op jonge leeftijd gefascineerd te zijn door het nationaal-socialisme. Op zestienjarige leeftijd schreef hij een opstel over de gewenste éénheid van Oostenrijk en Duitsland. Jaren later, in 1988, noemde hij Oostenrijk zelfs een ideologische misgeboorte. In 1991 zegt Haider in een debat in het parlement van Karinthië: “Het Derde Rijk heeft tenminste een fatsoenlijke tewerkstellingspolitiek gevoerd. Dat kunnen we niet zeggen van de regering in Wenen.” Vier jaar later is Haider als enige belangrijke Oostenrijkse politicus afwezig bij de herdenkingsplechtigheid van de bevrijding van concentratiekamp Mauthausen. Achteraf zegt hij daarover dat Mauthausen geen concentratiekamp was maar een strafkamp.

De Tweede Wereldoorlog is niet het enige waarover Haider zich provoverend uitspreekt. In 2000 roept de toenmalige Belgische minister van Buitenlandse Zaken, Louis Michel, op om Oostenrijk te boycotten als skiland, vanwege de coalitie tussen de Freiheitlichen Partei Österreichs (FPÖ), destijds nog de partij van Haider, en de conservatieve Volkspartei van bondskanselier Schüssel. “Ik laat mij de les niet lezen door een corrupt land als België, waar pedofielen vrij spel krijgen,” is de reactie van Haider.

Naast de protesten die Haider van

buitenaf over zich heen krijgt, leidt zijn uitgesproken karakter binnen zijn eigen partij ook vaak tot de nodige problemen. In 2002 valt de regering van de Volkspartei en de FPÖ door ruzie binnen laatstgenoemde partij. Drie jaar later stapt Haider uit de FPÖ omdat hij niet door één deur kan met de nieuwe partijvoorzitter Heinz-Christian Strache. Hij richt een nieuwe partij op: de BZÖ. Volgens analisten is die scheuring niet eens slecht geweest voor de extreemrechtse stroming in Oostenrijk. Zo kan extreemrechts namelijk tegelijkertijd als regerings- en oppositiepartij optreden. Bij de verkiezingen van 2006 was dat echter niet terug te zien in de uitslag. De FPÖ van Strache behaalde weliswaar 11 procent van de stemmen, maar de BZÖ bleef steken op een tegenvallende 4 procent. De politieke rol van Jörg Haider leek daarmee uitgespeeld.

Enigszins teleurgesteld trok hij zich terug op zijn stoel van landeshauptmann van de deelstaat Karinthië. In augustus van dit jaar keerde Haider echter onverwacht terug in de landelijke politiek. Nadat BZÖ-voorzitter Peter Westenthaler een gerechtelijke veroordeling had opgelopen, nam Haider zijn oude plek als partijvoorzitter weer in. De Oostenrijkse parlementsverkiezingen, een maand later, werden voor de BZÖ onverwachts een succes. De partij sleepte 11 procent van de stemmen in de wacht. Haiders oude partij, de FPÖ was goed voor maar liefst 18 procent de stemmen. Bijna een derde van het Oostenrijkse electoraat stemde daarmee op een extreemrechtse partij. Een week voor zijn dood had Haider zelfs de wens uitgesproken om samen met zijn grote opponent Strache toe te treden tot de regering. Gesprekken daarover waren inmiddels gaande. Kort voor de verkiezingen van 28

september uitte Haider nog eens zijn ambitie om bondskanselier te worden. Zo ver zal het nu dus niet meer komen. Nog voordat hij zijn politieke comeback verder kon uitbreiden, deed de geruchtmakende politicus zichzelf de das om door stomdronken met zijn auto op een betonpijler in te rijden. Haider liet daarmee niet alleen de extreemrechtse politieke hoek, maar heel de Oostenrijkse politiek in wanorde achter. Een nieuwe regering is dan ook nog altijd niet gevormd. ■

Bronnen:

1. Norbert Mappes-Niedek, Politicus Jörg Haider verongelukt, in: NRC Handelsblad, 13 oktober 2008.
2. Sander van Walsum, Aanhangers rouwen om verongelukte Haider, in: De Volkskrant, 13 oktober 2008.
3. Dirk Musschoot, Jörg Haider (58) verongelukt, in: Het Nieuwsblad, 13 oktober 2008.
4. Rob Savelberg, Haider leidde dubbelleven, in: De Telegraaf, 22 oktober 2008.
5. <http://www.parool.nl/parool/nl/225/Buitenland/article/detail/38726/2008/10/23/Opvolger-Haider-bleek-diens-minnaar-en-wordt-ontslagen.dhtml>
6. http://www.nu.nl/news/1784319/21/rss/Politicus_J%F6rg_Haider_verongelukt.html
7. http://www.nu.nl/news/1805713/21/rss/Dubbelleven_J%F6rg_Haider_houdt_Oostenrijk_bezig.html
8. http://www.ad.nl/buitenland/2703298/Haider_pos-tuum_in_opspraak.html